

Verslag van het jaar 1929.

Het nieuwe jaar zet in met hetzelfde mooie zachte winterweer als waarmee de laatste dagen van 1928 ons hadden verlaten. Alle dagen kalm met om en bij het vriespunt tot 2° C. Later meer vorst tot pl.m. 8° C.. Den **12_den_Jan.** zijn de banen geopend. Later weer iets dooi en sneeuw. Langen tijd blijft het om en bij het vriespunt. De banen zijn echter verwaarloosd. Den 24_sten_Jan. viel er vrijveel sneeuw met meer koude, die steeds erger wordt. Den 30 Jan. regende het, terwijl het beneden vroom, tengevolge waarvan de wegen, en straten, ijsbanen waren geworden. Schaatsenrijden op de wegen zag men overal. Het verkeer is overigens zeer moeilijk en gevaarlijk. Menig auto kwam in de sloot terecht. Den 2_den_Feb. vroom het 9° C., later iets minder koude, doch steeds zo bij prachtig weer. Den **9_den_Febr.** nam de koude plotseling in hevigheid toe en, liep tot bijna 20° C. [onder nul], daarbij den 10_den_en, 11_de_en een sterke N.O. wind. Eerst den 16_den_werd het iets zachter en ging het tot 10° C. terug overdag en 's nachts 14° C.. Tegen den avond begon het te sneeuwen. Ook later nam de vorst langzaam af zoodat het den 22_sten_en 23_sten_'s nachts 2° C. [vorst], overdag 1° C. dooi was. Buitengewone omstandigheden brengt deze strenge winter mee. Met arresleden, ja, met auto's over de wadden, naar het eiland Schiermonnikoog gereden. Terwijl menig wandelaar en schaatsenrijder een tochtje naar de eilanden maakte. De volgende week iets minder vorstig, doch overigens weinig verandering. Met auto's werd op 2 Maart nog over de wadden en maren gereden. Ook den 5_den_Maart werden deze tochten gemaakt, doch tegen den avond werd het dooi, welke steeds meer aanhield, bij heel kalm weer. Het sneeuw is spoedig verdwenen, doch de vorst, welke pl.m. 60 cm. diep in de grond zit is er zoo maar niet uit. Den 16_den_Maart is er nog weinig verandering gekomen. Wel is het prachtig weer, doch het dooi gaat zóó langzaam dat de grond nog slechts pl.m. 10 cm. is ontdooit. 's Nachts vriest het gewoonlijk nog en regenen doet het niet. Pas den 22_sten_Maart kon men, echt van dooi weer spreken, en viel er dan ook vrijveel regen. In de kanalen is het ijs meestal verdwenen, in de grond echter nog niet, zoodat het nog erg nat is boven in de grond. In de loop van de week moesten... [afgebroken]

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **De Legendarische Strenge Winter van 1929:** Dit document is een absolute meteorologische en historische goudmijn. Allersma legt hier in detail zijn eigen ervaringen vast met de **strenge winter van 1929**, die te boek staat als een van de meest extreme en ijzige winters van de twintigste eeuw in Nederland. De extreme koudegolf bereikte op het Hogeland rond 9 februari een dieptepunt van maar liefst **20 graden Celsius onder nul**, opgezweept door een gure, snijdende noordoostenwind.
- **Met de Auto over het Wad naar Schiermonnikoog:** Dit is een iconisch historisch feit dat door Allersma als ooggetuige wordt bevestigd. De Waddenzee was door de aanhoudende, felle poolkou zo massaal en dik dichtgevroren dat het ijs de brute krachten van zware voertuigen kon dragen. De auteur noteert vol verwondering dat men met arresleden én zelfs **met vroege auto's over het ijs van de Waddenzee naar Schiermonnikoog** reed. Dit trok duizenden ramptoeristen, wandelaars en schaatsers aan die de oversteek waagden naar de Waddeneilanden.
- **Bevroren Polderklei tot 60 Centimeter Diep:** De impact van de vorst op de Groningse zeeklei was gigantisch. De vorst was maar liefst **60 centimeter diep** de betongeharde bodem in geslagen. Allersma beschrijft het grote agrarische probleem in de maand maart: hoewel de zon scheen, ging de dooi zo traag dat half maart pas de bovenste 10 centimeter was

ontdooit. Omdat het smeltwater door de diepere, nog bevroren grondlaag niet kon wegzakken, veranderden de akkers in een onbegaanbare, kletsnatte toplaag ("*zoodat het nog erg nat is boven in de grond*"). Dit legde de vroege voorjaarswerkzaamheden volledig lam.

- **Ijsbanen op de Openbare Wegen:** Eind januari zorgde een bizar weersverschijnsel (ijzel/regen op een bevroren ondergrond) ervoor dat alle openbare wegen, straten en polderpaden in één klap veranderden in spiegelgladde ijsbanen. Het polderverkeer lag volledig stil en Allersma noteert dat de boeren en arbeiders "*overal op de wegen aan het schaatsenrijden*" waren, terwijl de vroege automobielen massaal de poldersloten in gleden.

beter, zoodat aan 't einde van Maart de vorst als geweken kon worden be-schouwd. (Den **29_sten_Maart** is „Oude Boer” te Zuurdijk totaal afgebrand, onzeker door kwaadwilligheid.) Weliswaar kon met zaaien nog niet wor-den begonnen. Jammer genoeg dat het den 4_den_ April opnieuw begon te vriezen met pl.m. 5° C., daarbij den 5_den_ April een, vrij dikke sneeuwlaag. Daarna werd het milder. Den **8_sten_** kon onder minder gunstige omstandigheden met zaaien worden begonnen. De heele week kon worden doorgewerkt en was het in 't laatst der week steeds drogend, met matige tot krachtige N.O. en O. wind. De volgende week door steeds aanhoudende steeds meer drogend. Den **16_den_ April** is alle zaaien afgeloopen. Den 24_sten_ April sloeg het weer om, en kwam er regen. Het is erg koud en guur. Sneeuwbuien kwa-men voor. Nog eenige dagen bleef dit aanhouden, totdat het in begin Mei vrijwel milder werd. Het koren, dat zich nog steeds niet boven de grond vertoonde, kwam nu tevoorschijn. De weilanden, beginnen op te groenen, doch gras is er nog niet. Steeds milder met prachtige Mei-dagen, groeit thans alles zeer snel. Nu en, dan, wat regen. In de laatste dagen is er zeer gegeild, zoodat den **18_den_ Mei** het vee grootendeels buiten is. Het weer blijft steeds mooi. Het wordt den 23_sten_ Mei en, volgende dagen, veel warmer. Den 24_sten_ iets zuidelijker zware onweersbuien, met regen en hagel. Bij ons echter zoo goed als geen regen. Het begint nu koeler, zelfs koud te worden. Daarbij begint de droogte steeds schraler. Den 2_den_ Juni een zachte regen, en, na een, paar donkere dagen, den 6_den_ vrijveel regen. Deze regen, komt sommige vruchten als vlas, maanzaad en planten zeer ten goede. Niettegenstaande overal iets zuidelijker onweersbuien en veel regen viel, kregen wij ten N. van den Andel geen druppel. Pas den **15_den_** kregen we na een onweersbui van den vorigen dag eenige regen. Den 18_den_ en 19_den_ Juni erg warm en droog, later iets koeler. Den 22_sten_ iets nattig terwijl er een paar dagen later vrijveel regen viel, waarop wederom, sterke droogte volgde. Alhoewel het koren, haast goed groeit, gaat het met de bieten, zaadbieten minder gunstig door de bietenvlieg, terwijl knollen en, moes door aitsnaald [?] wordt geteisterd. Het uitplanten gaat door de droogte zeer moeilijk terwijl de graslanden uitdroogden. Den **11_den_ Juli** viel er vrijveel regen en, bleef het eenige dagen, afwisselend, soms droog, soms onweersbuien. Was het den 8_sten_ Juli nog iets druilerig, daarna werd het prachtig weer, steeds droger en warmer.

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **Brand op de "Oude Boer" te Zuurdijk:** Allersma noteert terloops een zware lokale tragedie: op **29 maart 1929** brandde de bekende boerderij „Oosterheerd” (in de volksmond destijds ook wel aangeduid als „Oude Boer”) te Zuurdijk totaal af. De auteur speculeert direct over de oorzaak: "*onzeker door kwaadwilligheid*" (brandstichting). Dit sluit aan bij de vorige pagina's waarin de grote sociale spanningen en stakingen tussen herenboeren en landarbeiders in de jaren '20 werden beschreven.

- 🐛 **Extreem "Gegeild" Land:** Allersma gebruikt de prachtige, oude agrarische term "*gegeild*". Medio mei steeg de temperatuur na de barre winter van 1929 zo snel dat de natuur een explosieve groeispurt maakte. Het gras schoot door de opgeslagen stikstof en warmte razendsnel wortel en werd "*gegeild*" (extreem weelderig, vet en sappig), waardoor de koeien op **18 mei** eindelijk massaal de wei in konden.
- 🐛 **De Bietenplag en de Ritnaald:** Na de extreme winter van 1929 kregen de gewassen in juni te maken met zware insectenplagen. Allersma meldt dat de suikerbieten en zaadbieten zwaar te lijden hadden onder de *bietenplag* (wiens larven gangen vreten in de bladeren). Daarnaast werden de knollen en moesplanten geteisterd door de *ritnaald* (ritnaald of koperworm), de destructieve larve van de kniptor die ondergronds de wortels van jonge planten doorknaagt.
- ☁️ **Lokale Droogtemicroklimaten:** De zomer van 1929 kenmerkte zich door zeer lokale onweersbuien. Allersma klaagt dat het land ten zuiden van hem wel water kreeg, maar dat zij "*ten Noorden van den Andel geen druppel*" ontvingen. Hierdoor droogden de weiden snel uit en was het uitplanten van de jonge kool en knollen op de hardgebakken polderklei een loodzware opgave.

...Vooraf 12 Juli en 13_{den} Juli, bij afwisseling iets koeler, bleef dit aanhouden tot 24 Juli. Den 29_{sten} viel er zeer veel regen en, bleef het daarna in hoofdzaak buig. Nu en dan opklarend, bleef het toch steeds buig en nattig, soms vrij veel regen. Den 17_{den} Aug. een onweersbui met eenige regen. Daarna direct opklarend en sterk drogend tot 22 Aug., waarop een paar dagen regen volgde. Den 25_{sten} opnieuw sterk drogend en de volgende dagen prachtig weer, zoodat alle dagen ingehaald kon worden. De laatste dagen, erg warm en neiging tot onweer, doch het blijft droog. Bij de vele hierop volgende omzien [onweeren?], zijn wij geheel er onder geschoten, en bleef het droog, nu en dan, erg warm. Den 7 Sept. vrij koel met N.W. winden. Later iets warmer, waarop 13 Sept. onweer, doch slechts een klein regenbuitje, later opnieuw opklarend en was het witkoren den 14 Sept. onder zeer gunstige omstandigheden binnen. Na nog eenige dagen van prachtig zomerweer, kwam er den 20_{sten} Sept. plotseling eene verandering. Regenbuien, met sterke W. winden. Alhoewel nog juist niet veel water aanbrengende, is het vrij onstuimig. Spoedig klaarde het echter weer op en was het hierna prachtig zomerweer totdat het den 30_{sten} Sept. omsloeg. Het bleef toen tot 11 Oct. regenachtig met veel wind. Hierop volgden, opnieuw mooie dagen tot 18 Oct., waarop veel regen viel. Ook daarna weer opklarend en konden onder gunstige omstandigheden de bieten worden gerooid. Behoudens enkele onweersbuitjes is het overigens droog, ook de volgende week. Begin Nov. lichte nachtvorst. Den 27_{sten} en 29_{sten} Oct. was er met onweer vrij veel regen gevallen. Bij afwisseling bleef het droog, behoudens enkele buitjes. Den 8_{sten} Nov. vrij sterke regenval. Ook later buig, vooral den 12_{den} Nov.. Den 16_{den} voor 't eerst nachtvorst met pl.m. 1° C. De volgende dagen steeds drogend weer met nu en dan nachtvorsten. Per 25 Nov. veranderden de omstandigheden. Alle komende dagen waren meer of minder regenachtig. Enkele dagen zelfs veel regen. Den 7_{den} Dec. storm met regenbuien uit het zuiden, welke 5 dagen achtereen aanhield, vooral den 12_{den} vrij erg. Deze storm voer over heel Europa en veroorzaakte overal vele zeerampen. Daarbij viel er veel regen, zoodat de sloten thans weer vol water kwamen. Tot Dec. waren ze nog zoo goed als droog en moest het vee nog met emmers gedrenkt worden. Na den storm volgde 14 Dec. kalm weer maar vrij sterke vorst 10°C.. Vorst eenigerige dagen aanhoudende, werd het 25 Dec. weer dooi met zacht weer en ook regen, waarmede dit oude jaar eindigde.

-

De buitengewoon strenge winter van Febr., de thermometer wees een minimum onder 0° aan van 20°C., hetgeen hier zelden voorkomt, was oorzaak dat alle wintergranen en klaver spoorloos waren afgevroren. Het was dan ook eene toer om alle perceelen deesmalig te bezaaien. Daar de grond zeer diep was ingevroren (tot 60 cm) en de strenge vorst tot 5 Maart aanhield, kon ook eerst betrekkelijk laat worden be-gonnen met zaaien. Dit jaar waren dan ook veel voedergewassen gepoot, gepoot. We hadden 2 H.A. gecontracteerd bij „Wilco” de conserva_- fabriek van de_- Gebr. Willemsen, om boerenkool te ver-bouwen, à 4 ct. per klg. De verbouwer beplante het land met zijn zelf gekweekte planten, van zaad, door de fabriek onder betaling toegezonden. Het plukken, hetgeen bij ons 2 keer geschiedde, was voor rekening van de fabriek. De grond was tengevolge van het sterk droogende weer zeer hard en droog hetgeen het planten zeer bemoeijijkten. Een paar keer moest worden bijgepoot. Een zeer slechte omstandigheid was tevens dat we veel hinder hadden van aardvloo. Een perceel knollen moest herzaaid worden, en was thans de 2_de_ keer weer verloren gegaan, alwaar het heele perceel niet met Rits [?] hadden bespoten. Ook de moesplanten moesten dergelijke bespuiting ondergaan. Dit was thans, me-gelijk bij zulk dit weer, bleek afdoende te wezen. Ook dit zomer-was overigens zeer droog en gaf weer zeer hooge opbrengsten van zeer goeder kwaliteit. De prijzen waren aanvankelijk evenals 't vorige jaar, doch in de laatste helft kwam er eene neiging tot verlaging. Vlas werd nog per H.A. verkocht voor f 6500 per h.A. doch deze handel duurde slechts kort. Het koren daalde in prijs van 11 à 12 ct. per klg tot 8 à 9 ct.. Voederstroo thans, erwten werd eerst

ver-kocht nieuwe oogst van f 40 tot f 45.-, later werd voor f 30 tot 35.- verkocht, of liever gezegd geboden, hooi (groenl.) tot f 80.- zakte tot f 50 à f 60.-... Men vermoedde natuurlijk dat dit wel weer zou terecht komen. Ook met de prijzen der landerijen was dit het geval. In de zomer brachten 1_de_klasse boerderijen nog f 3000 en meer op, doch in den herfst liepen de prijzen plotseling tot f 2700 per H.A. terug. De verhuren deelden voor eenigen nogal in de verlaging en waren de prijzen nagenoeg alle rutingen bij vergelijken op en naar gaan.

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **Contractteelt voor de "Wilco" Conservenfabriek:** Dit is een schitterende agro-historische vondst. Allersma beschrijft hoe hij na de totale mislukking van zijn wintergraan door de beruchte winter van 1929 overschakelt op vroege contractteelt voor de bekende **conservenfabriek „Wilco” van de Gebroeders Willemsen** (destijds een zeer grote speler in de opkomende Nederlandse conservenindustrie). Hij pootte twee hectare boerenkool tegen een vaste prijs van 4 cent per kilo. De fabriek stuurde het zaad op, Allersma kweekte de plantjes, en de fabriek stuurde later zelf plukkers om de boerenkool te oogsten. Dit toont de vroege integratie van de Groningse landbouw met de grootschalige voedselindustrie.
 - **Aardvlooien- en Knollenplaag:** Door de extreme, aanhoudende zomerdroogte die op de winter volgde, bakte de kleigrond hard dicht en explodeerde de populatie van de gevreesde **aardvlo** (kleine, springende kevertjes die jonge kiemplantjes kaalvreten). Een compleet perceel stoppelknollen mislukte hierdoor tot twee keer toe volledig. Allersma moest de boerenkool en moesplanten intensief chemisch bespuiten (mogelijk met een vroege vorm van pyrethrum of arsenicum-verbindingen) om het gewas te redden, wat met dat droge weer gelukkig "*afdoende*" bleek.
 - **De Eerste Schokken van de Beurskrach (Herfst 1929):** Dit fragment legt haarscherp de economische overgang vast van de 'Roaring Twenties' naar de Grote Depressie. Terwijl Allersma op de vorige pagina (maart 1930) al terugblikte op de crisis, beschrijft hij hier de *directe* omslag in de herfst van 1929. Na de beurskrach in New York (oktober 1929) stortten de wereldmarkten in. De graanprijzen doken in een paar weken omlaag van 12 naar 8 cent per kilo, hooi zakte van 80 naar 50 gulden, en de zojuist nog zo peperduure Groningse landbouwgrond (die in de zomer nog ruim 3000 gulden deed) kelderde plotseling naar 2700 gulden per hectare. De boeren hoopten aanvankelijk nog naïef "*dat dit wel weer zou terecht komen*", niet wetende dat dit de opmaat was naar een decennialange agrarische crisis.
-

De plotselinge verlaging der prijzen had ten gevolge dat de handel slecht ging. Verkoopers wachtten af en lieten menig goed bod ongedaan. Iedere week bracht nieuwe teleurstellingen, en zoo was de daling van 't koren tot 70% gegaan. Buitenstroo en hooi werd in overkoop [voorkoop] gedaan, evenals aardappelen, waarvan overproductie. Fabrieksstroo bleef nog steeds hoog en gaven de coöp. fabrieken nog meer dan gem. prijzen van de toffls [?] . Er bleef veel van alle mogelijke produkten over. Schuren zaten vol onverkocht vlas en voederstroo, zolders vol koren, in de hoop op eene opleving. Het bleek achter meer en meer dat de eerst afgedane zaken, verreweg het beste af waren. Ook in handelskringen ging het slecht, want steeds bleek te duur gekocht te zijn. Men begon langzamerhand bezorgd te worden, al had men nog steeds een goede hoop.

Wat de werkzaamheden ging het goed. Werkkrachten waren er vol-doende. De loonen waren weer even, als 't vorige jaar. In wekelijik openingen werd echter 10% verhooging gevraagd en, niet gegeven. Het kwam tot eenen staking welke eerst eindigde toen de oogst reeds was binnen, was. Bijna alle boerenzoons en zelfs dochters uit Hunsingo, Fivelingo en andere deelen van Groningen en ook Friesland waren daarbij behulpzaam. Op landbouwgebied was dit een der grootste konflikten welke we hadden doorgemaakt en strekte zich uit vanaf Delfzijl tot Nieuweschans en Blijham - Bellingwolde (zuidelijk) en Hoogezand - Sappemeer westelijk. Alle Oldambtster dorpen waren er in betrokken. Alhoewel de arbeiders werden gesteund door het Ned. Rad. Vakverbond, waren ze toch niet in staat de oogst te doen mislukken. Ook R. was sedert 18 weken bij burgemeester Radlofs van Finsterwolde werkzaam.

De volgende boerderijen werden dit seizoen verkocht:

Op 28 Juni 1929 Boerderij „Nieuwoord” van de Fam. Hopma te Middelstum groot 51.34 getax. huur f 410.-; aanvaarding op stoppel, aan G.v.Martery te Hilversum voor f 145.000.-. Gebouwen, ond. Landerijen in goeden staat.

Op 28 Nov. 1929 Boerderij „Westerhuis” te Houwerzijl, groot 51 h.a. , huur f 500.-, voor f 100.100 plus f 3000 overname. Landerijen in slechten staat.

Op 28 Nov 1929 Boerderij voor Wed. N. Bouwman te Roodeschool, groot 32.25.95 H.A. huur f 240.-, P. Poelman f 62.330, overname f 850.- .

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **De Grote Landbouwstaking van 1929:** Dit is een sociaal-historisch document van nationaal belang. Allersma legt hier als ooggetuige de **Grote Groningse Landbouwstaking van 1929** vast, een van de felste en langdurigste arbeidsconflicten uit de Nederlandse geschiedenis. De landarbeiders (gesteund door het communistische *Nederlandsch Radicaal Vakverbond*) eisten een loonsverhoging van 10%, wat de herenboeren resoluut weigerden. Allersma beschrijft hoe de herenboeren de staking braken door massaal hun eigen „*boerenzoons en zelfs dochters uit Hunsingo en Fivelingo*” in te zetten om het graan te dorsen. De staking mislukte na maanden van bittere strijd, mede omdat de oogst al veilig binnen was.
- **Geografie van het Conflict:** De auteur schetst de enorme omvang van de staking, die het hele oosten en noorden van de provincie lamlegde. Het conflict strekte zich uit over het hele **Oldambt** en de omliggende regio's: van **Delfzijl** tot de grens bij **Nieuweschans**, zuidelijk naar **Blijham** en **Bellingwolde**, en westelijk tot in de Veenkoloniën bij **Hoogezand-Sappemeer**. Ook noemt hij de brandhaard **Finsterwolde** (het destijds bekende 'Moskou aan de Dollard') en haar roerige lokale politiek onder burgemeester Radlofs.
- **De Eerste Klappen van de Grote Depressie:** Allersma beschrijft de paniek op de markten na de beurskrach van eind 1929. De prijzen van het graan kelderden met maar liefst **70%**. De boeren weigerden in het begin te verkopen tegen deze afbraakprijzen, waardoor de reusachtige schuren "*vol onverkocht vlas*" en de zolders "*vol koren*" bleven zitten in de ijdele hoop op een marktherstel. Kopers en handelaren die vroeg in het seizoen nog voor de oude prijzen hadden ingekocht, gingen direct failliet ("*steeds bleek te duur gekocht te zijn*").
- **Vastgoedtransacties in de Crisis:** Ondanks de beginnende economische depressie vonden er eind 1929 nog grote boerderijverkoop plaats. Allersma noteert onder andere de verkoop

van de bekende boerderij „*Nieuwoord*” te **Middelstum** aan een belegger uit Hilversum voor het kapitale bedrag van 145.000 gulden, en de overdrachten van boerderijen in **Houwerzijl** („*Westerhuis*”) en **Roodeschool**.

Op 6 Dec 1929 Boerderij H. Warmoltsp. Torringa te Leens, groot 51.78 H.A., huur op 7 H.A. f 62.-; kooper J. Bruins te Neer, voor f 145.750.- plus f 700. Alles in zeer goeden staat.

Op 22 Jan '30 Boerderij Werkman te Warffum, groot 42.25 H.A., huur f 345; geboden f 117.100. Niet gegund.

Boerderij Perdok te Westerwijtwerd, groot pl.m. 42 H.A., huur f 350; geboden f 48.000 niet gegund.

Boerderij Haarslag geboden pl.m. f 2500 per H.A.. Niet gegund.

Op 4 April '30 Boerderij de Boer te Ruigezand, groot 40.15.65 H.A., 18 H.A. groenland / vaste huur f 350.-, alles 1_{ste} klas landen, goede gebouwen,, kooper R. Smid _ _ Smedema voor f 100.000.- plus f 1200 overname.

Noordpolder Febr. 1930

H. Allersma

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **De Sluiting van de Jaargang 1929 (Februari 1930):** Met deze pagina sluit H. Allersma zijn verslaglegging over het gedenkwaardige jaar 1929 (met de beruchte horrorwinter, de felle stakingen en de eerste prijsklappen van de beurskrach) officieel af. Hij ondertekent en dateert het document in de **Noordpolder in februari 1930**. Dit sluit chronologisch perfect aan op de bladzijde uit maart 1930 die u eerder stuurde.
- **De Erfenis van de Torringa-Dynastie:** Allersma registreert op 6 december 1929 een kapitale verkoop in **Leens**: de boerderij van de prominente herenboerenfamilie Torringa wisselt voor het destijds gigantische bedrag van **145.750 gulden** van eigenaar. De koper is J. Bruins, een lid van de invloedrijke landbouwfamilie Bruins die we in deze kronieken al vaker tegenkwamen op grote bedrijven op het Hogeland.
- **De Grondmarkt Bevriest ("Niet Gegund"):** Dit fragment toont prachtig de directe impact van de naderende economische crisis op de Groningse vastgoedmarkt begin 1930. Bij drie grote openbare veilingen (de plaats van Werkman te **Warffum**, de boerderij Perdok te **Westerwijtwerd** en boerderij *Haarslag*) bleven de biedingen steken onder de door de eigenaren gewenste minimumprijs. De plaatsen werden daarom "*niet gegund*" (opgehouden). Dit was het eerste duidelijke teken dat herenboeren en beleggers door de dalende graan- en strooprijzen hun kapitaal begonnen vast te houden.
- **Toptransactie op de "Ruigezand":** Ondanks de beginnende marktdrukke noteert Allersma op 4 april 1930 nog een succesvolle overdracht op het vruchtbare **Ruigezand** (de bekende, in de negentiende eeuw ingepolderde landbouwstreek in het uiterste noordwesten van Groningen). De boerderij De Boer wisselde voor een ronde **100.000 gulden** van eigenaar en ging naar koper R. Smedema. De omschrijving "*alles 1ste klas landen*" onderstreept de legendarische reputatie van de rijke Ruigezandster klei.
